

SANTRAUKA

Pastaraisiais metais Lietuvoje stebėtos naujos mūšų faunai žirgelių rūšys: *Orthetrum brunneum*, *Aeschna affinis*. Šių rūšių aptikimas Lietuvoje dar kartą patvirtina faktą, kad per pastaruosius 10- 15 metų vyksta pietinių ir pietrytinių rūšių plitimas į šiaurę. Taip pat buvo stebėtos šiaurės Eurazijos stenotopinės rūšys: *Aeschna crenata* ir *Coenagrion johannsoni*.

2007 metų LR Raudonosios knygos redakcijoje įrašyta 13 Lietuvoje gyvenančių žirgelių rūšių. Tai sudaro 1/5 Lietuvos žirgelių faunos. Žirgeliai yra puikūs aplinkos kokybės sąlygų vandens buveinėse indikatoriai. Rūšys nyksta dėl prastėjančių sąlygų buveinėse bei dėl pačių buveinių nykimo, todėl ir jų apsauga galima tik kartu su biotopu, kuriuose jie gyvena, apsauga.

Žirgelių tyrimai vykdyti 2005- 2006 metais Labanoro regioninio parko buveinėse: upėse (Žeimenoje, Lakajoje, Peršokšnoje), eutrofiniuose ežeruose (M. Siauryje, D. Siauryje, Ilgyje, Peršokšnuose) bei distrofiniuose Girutiškio rezervato ežerėliuose (Petrežeryje, Akutėje, Verpstinyje, Bežuvyje). Apibendrinus duomenis nustatytos 43 žirgelių rūšys.

Palyginus visas upes pagal lervų ir išnarų kompleksus nustatyta, kad Lakajos ir Peršokšnos upės rūšių kompleksais artimiausios. Tai lėmė abiejų upių substrato tipų panašumas. Pagal suaugėlių rūšių kompleksus nustatyta, kad rūšių kompleksais artimiausios Žeimenos ir Lakajos upės.

Pagal žirgelių lervų ir išnarų kompleksus lyginant aštuonis ežerus nustatyta, kad Ilgio bei D. Siaurio ežerai panašiausi savo rūšių kompleksais. Šie eutrofiniai ežerai labai panašūs savo kranto linija, kranto augalijos padengimo procentu. Ežerų buveinėje nustatytos 36 žirgelių suaugėlių rūšys. Artimiausi savo rūšių kompleksais Bežuvio ir Petrežerio ežerai.

Visi vandens telkiniai buvo lyginti pagal žirgelių faunos bioįvairovę. Lakajos upėje buvo nustatyta didžiausia žirgelių faunos lervų ir išnarų ($H= 2,9$) bei suaugėlių bioįvairovė ($H= 2,88$). Įtakos lervų ir išnarų gausumui turėjo Lakajos upės substrato įvairovė. Suaugėlių gausumui įtakos turėjo gerai saulės įšildomų vietų bei įlankų gausa taip pat iš vandens išnirusių makrofitų buvimas. M. Siaurio ežere nustatyta didžiausia lervų ir išnarų įvairovė ($H=3,05$). Tuo tarpu distrofiniame Bežuvio ežerėlyje nustatyta didžiausia suaugėlių bioįvairovė ($H=3,49$)

Panašiausios suaugėlių žirgelių fauna yra upių ir eutrofinių ežerų buveinės ($So= 0,44$). Lyginant upių ir distrofinių ežerų buveines nustatyta didžiausi skirtumai ($So= 0,32$). Išskyrus indikatorines rūšis geriausia ekologinė būklė nustatyta Peršokšnos upėje, Akutės ir Petrežerio ežerėliuose.